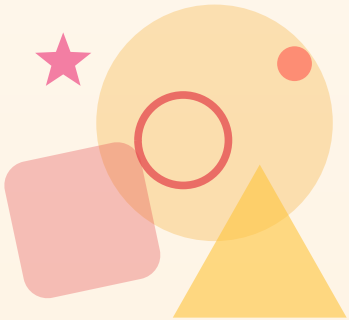
Talim Noktası.

7. Sınıf

Türkçe

Başlangıç ve bitiş bildiren ifadeler; pekiştirmeli sözler ve soru işareti

3. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler · Konu 02 · Konu Anlatımı

3. TEMA

Başlangıç ve bitiş bildiren ifadeler; pekiştirmeli sözler ve

Bu temada neler var?

1 Okuyalım: Sabah Yayını 4
2 Ne Zamandan Ne Zamana? 6
3 Duruma Uygun Kullanalım 10
4 Yazım ve Noktalama Köşesi 13
★ Konu Testi 16
★ Cevap Anahtarı 18

Bir duyuruda “Kütüphane yarından itibaren saat beşe kadar açık.” yazıyorsa ne zaman gideceğinizi hemen bilirsiniz. Zamanı açık söylemek, iletişimin en önemli kurallarından biridir. Bu konuda bir işin ne zaman başladığını ve ne zaman bittiğini bildiren ifadeleri öğrenecek, bunları duruma uygun kullanacaksınız. Ayrıca “bembeyaz, yepyeni” gibi pekiştirmeli sözlerin nasıl yazıldığını ve soru işaretinin kesin olmayan bilgileri göstermek için nasıl kullanıldığını göreceksiniz.

Bu konuda

- Özgün bir metni okuyacak, metinde açıkça söylenenleri bulacaksınız.
- “-DAn beri, -DAn bu yana, -DAn itibaren” gibi başlangıç bildiren yapıları belirleyeceksiniz.
- “-A kadar, -A dek, -A değin” gibi bitiş bildiren yapıları belirleyecek ve duruma uygun kullanacaksınız.
- Pekiştirmeli sözlerin yazılışını ve soru işaretinin kesin olmayan bilgilerdeki kullanımını öğreneceksiniz.
- Başlangıç ve bitiş bildiren ifadeler yazılı sınavda ölçülmez: Ekleri ezberlemeniz gerekmez, görevlerini fark etmeniz yeterlidir. Konu testindeki bu konuyla ilgili sorular alıştırma içindir. Yazım ve noktalama kuralları yazılıda sorulabilir.

Anahtar kavramlar

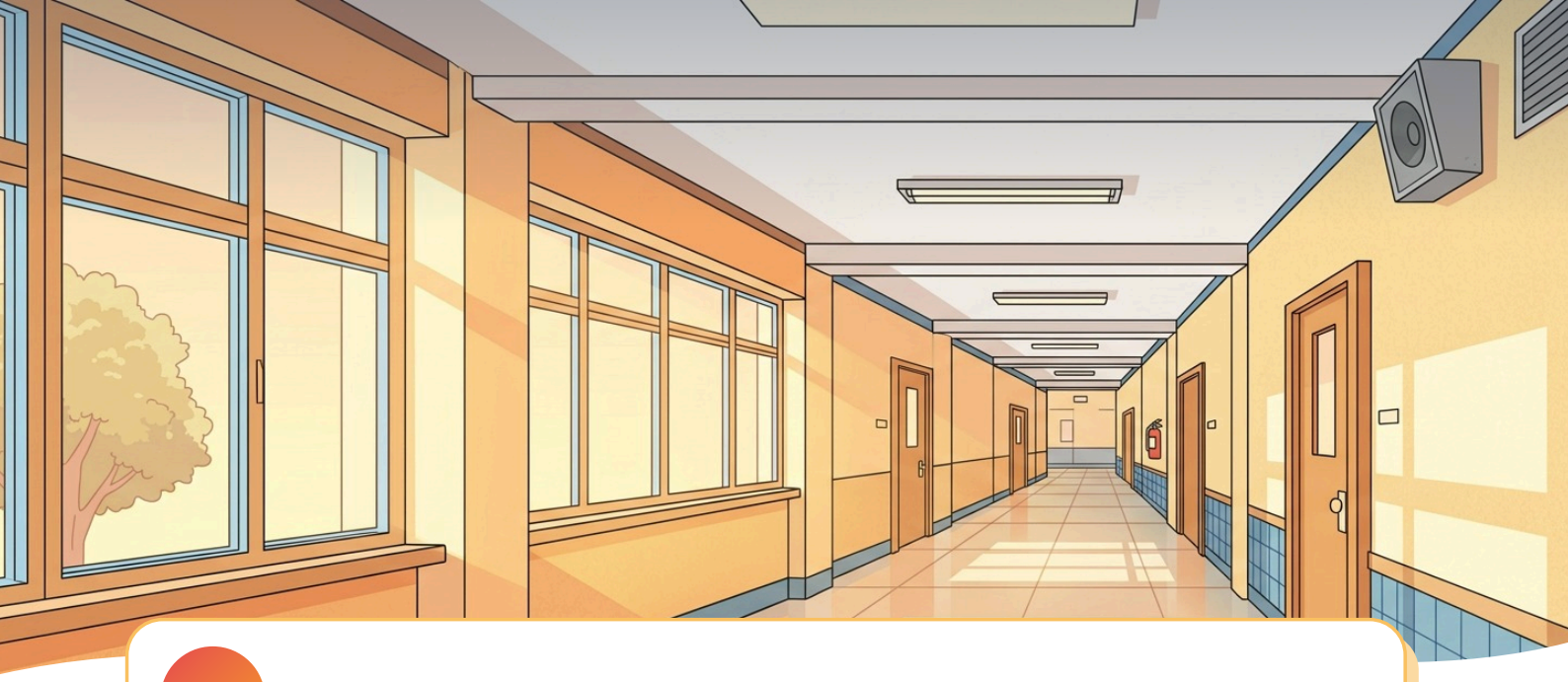
başlangıç · bitiş · süre · zaman aralığı · duyuru · olumlu dil · pekiştirme · soru işareti

Etkinlik 1

Ön değerlendirme: Ne biliyorum?

1. “Sabahtan beri ders çalışıyorum.” cümlesine göre ders çalışmaya ne zaman başlanmıştır? Hâlâ çalışılıyor mu?
2. “Akşama kadar parkta oynadık.” cümlesinde oyunun ne zaman bittiği anlaşılıyor mu?
3. “beyaz” ve “bembeyaz” kelimeleri arasındaki anlam farkını açıklayınız.
4. Soru işaretini soru cümlelerinin sonu dışında nerede gördünüz? Bir örnek veriniz.

Notlarım

1 Okuyalım: Sabah Yayını

Etkinlik 2

Okumadan önce

- Okulunuzda bir radyo yayını olsaydı hangi programları dinlemek isterdiniz?
- Metni sessiz okuyunuz. Okurken zaman bildiren ifadelere dikkat ediniz.

★ SABAH YAYINI

Okulumuzun radyo kulübüne eylülün ilk haftasından beri devam ediyorum. Kulübün danışmanı Murat Bey, ilk gün bize eski bir kulüp defteri göstermişti. Sararmış sayfanın köşesinde “Okul radyosu 1998 (?) yılında kuruldu.” yazıyordu. Murat Bey, soru işaretini defteri tutan öğrencinin koyduğunu söyledi:

— Kuruluş yılından emin değilmiş. Tahmin ettiği yılı yazmış, şüphesini de bu işaretle göstermiş.

O günden bu yana her salı öğle arasında toplanıyoruz. İlk haftalarda yalnızca nefes ve diksiyon çalışması yaptık. Murat Bey, mikrofon önünde konuşmanın acele işi olmadığını sık sık hatırlatıyordu:

— Cümleyi bitirinceye kadar nefesinizi idareli kullanın. Kelimeleri tane tane söyleyin.

Ben ilk denemede o kadar hızlı okumuştum ki metnim büsbütün anlaşılmaz olmuştu. Yüzüm kıpkırmızı kesildi. Baran’ın güleceğini sanıyordum ama o, “Biraz daha yavaş okursan herkes seni rahatça anlar.” dedi. Murat Bey bu cümleyi tahtaya yazdı ve ekledi:

— İşte olumlu dil budur. “Çok kötü okudun.” demek yerine nasıl daha iyi olacağını söylemek.

Üç haftadır sabah yayınına hazırlanıyoruz. Okul müdürümüz de iznini verdi: Pazartesiden itibaren her sabah, birinci ders zili çalana dek yayın yapacağız. Saat 8.30’dan 8.40’a kadar sürecek on dakikalık bir program hazırladık. Programda günün sözü, kısa bir okul haberi ve bir şarkı var. Cuma günü hava kararıncaya kadar prova yaptık. Stüdyo dediğimiz küçük oda darmadağındı ama mikrofonumuz yepyeniydi.

Sonunda pazartesi sabahı geldi. Kırmızı lamba yandığında ellerim buz gibiydi. Derin bir nefes aldım ve ilk cümleyi okudum: “Günaydın! Okul radyosu bugünden itibaren her sabah sizinle.” Sesim hoparlörlerden bütün okula yayıldı. Yayın bitene kadar hiç takılmadım. Mikrofonu kapattığımızda Baran elimi sımsıkı tuttu.

Akşam kulüp defterine yeni bir satır ekledim: “Sabah yayınları bu yıl yeniden başladı.” Bu kez soru işaretine gerek yoktu çünkü tarihi kesin olarak biliyorduk.

Bu metin özgün olarak yazılmıştır.

Kelime köşesi

- **diksiyon:** Sözcükleri doğru, açık ve anlaşılır biçimde söyleme.
- **prova:** Bir gösteriyi ya da yayını sunmadan önce yapılan deneme.
- **idareli:** Bir şeyi tutumlu, ölçülü kullanan.
- **stüdyo:** Radyo ve televizyon yayınlarının yapıldığı ya da kaydedildiği yer.

Etkinlik 3

Metinde ne yazıyor?

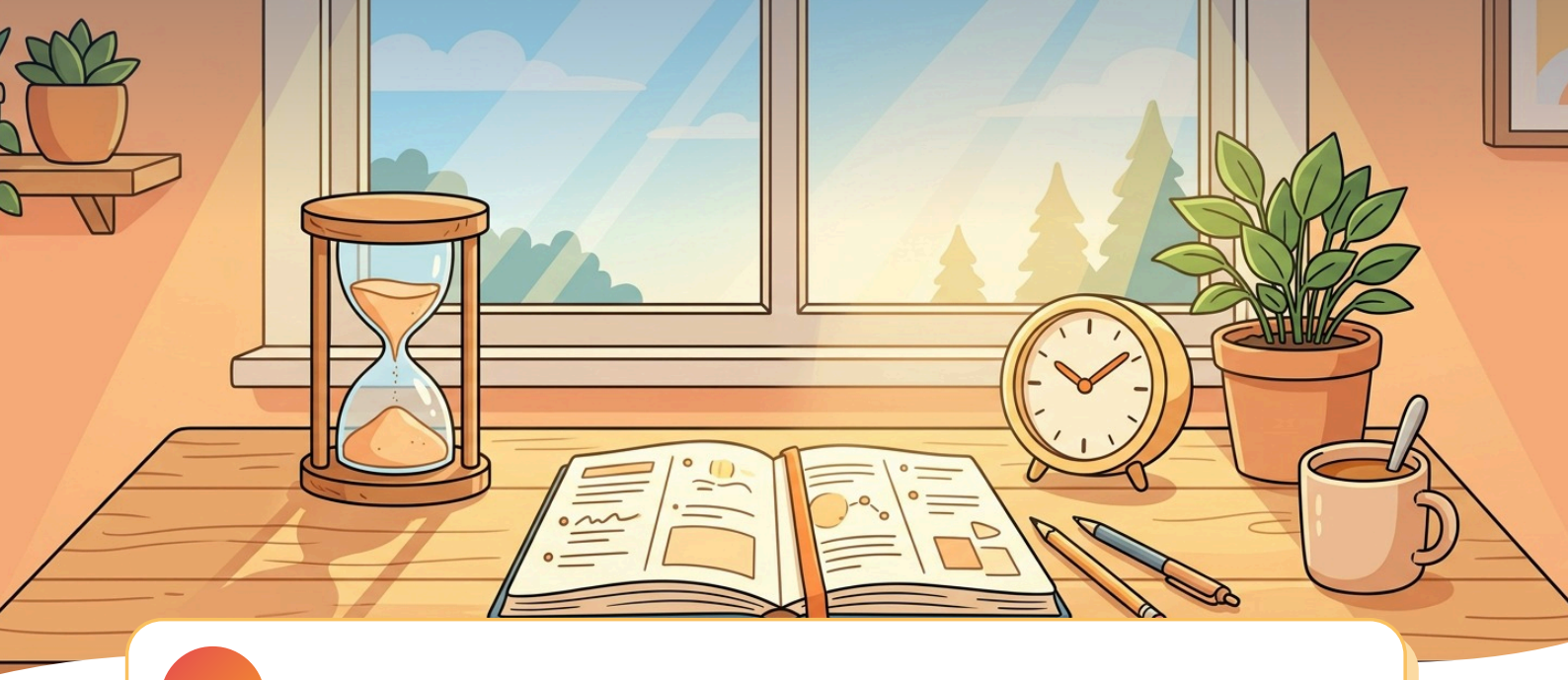
1. Kulüp defterindeki cümlede soru işareti neden kullanılmıştı?
2. Kulüp üyeleri ilk haftalarda hangi çalışmaları yaptı?
3. Baran’ın sözü neden olumlu dil örneğidir?
4. Sabah yayını hangi saatler arasında yapılacaktır?

Ne öğrendik?

1. Metindeki olayların sırasını 1’den 4’e kadar numaralandırınız: ( ) İlk sabah yayını yapıldı. ( ) Murat Bey eski kulüp defterini gösterdi. ( ) Okul müdürü yayın izni verdi. ( ) Anlatıcı deftere yeni bir satır ekledi.

2. Anlatıcı son satırı yazarken neden soru işareti kullanmadı?

3. Murat Bey’in “olumlu dil” açıklamasını günlük hayattan bir örnekle değerlendiriniz.

2 Ne Zamandan Ne Zamana?

Metindeki “eylülün ilk haftasından beri” ifadesi, kulübe ne zaman başlandığını; “zil çalana dek” ifadesi ise yayının ne zaman biteceğini bildiriyor. Bir işin hangi zamandan başladığını ya da hangi zamana kadar sürdüğünü anlatmak için bu tür yapılar kullanırız.

Tanım Başlangıç ve bitiş ifadeleri

Bir işin, olayın ya da durumun ne zaman başladığını bildiren yapılara başlangıç ifadeleri; ne zaman sona erdiğini ya da hangi zamana kadar sürdüğünü bildiren yapılara bitiş ifadeleri denir.

Görev	Yapı	Örnek
Başlangıç (geçmişten şimdiye)	-DAn beri, -DAn bu yana	Eylülden beri kulübe gidiyorum.
Başlangıç noktası	-DAn itibaren	Pazartesiden itibaren yayın yapacağız.
Geçen süre	-DIr	Üç haftadır prova yapıyoruz.
Bitiş	-A kadar, -A dek, -A değin	Akşama kadar prova yaptık.
Başlangıç ve bitiş birlikte	-DAn … -A kadar	Saat 8.30’dan 8.40’a kadar yayındayız.

Zaman ekseninde başlangıç ve bitiş

BAŞLANGIÇ
-DAn beri · -DAn bu yana

"Eylülden beri kulübe gidiyorum." Geçmişte başladı, hâlâ sürüyor.

BAŞLANGIÇ NOKTASI
-DAn itibaren

"Pazartesiden itibaren yayın yapacağız." Başlangıç geçmişte de olabilir: "1927'den itibaren".

GEÇEN SÜRE
-DIr

"Üç haftadır prova yapıyoruz." Başlangıçtan şu ana kadar geçen süre.

BİTİŞ
-A kadar · -A dek · -A değin

"Zil çalana dek yayın sürecek." İşin sona erdiği nokta.

ARALIK
-DAn … -A kadar

"Saat 8.30'dan 8.40'a kadar yayındayız." Başlangıç ve bitiş birlikte.

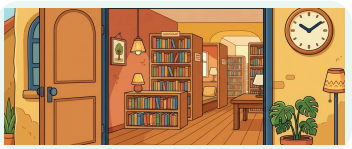
Bu yapılar yalnız saat ve tarihlerle kullanılmaz. Bir olaydan ya da bir eylemden sonra da gelebilir: "Okul açıldığından beri", "zil çalana dek", "yayın bitene kadar", "hava kararıncaya kadar".

EYLÜLDEN BERİ

Geçmişte başladı, hâlâ sürüyor: "Eylülden beri kulübe gidiyorum."

YARINDAN İTİBAREN

Bir noktadan başlıyor: "Yarından itibaren kütüphane saat beşe kadar açık."

ZİL ÇALANA DEK

Bitiş noktasını bildiriyor: "Zil çalana dek kitap okuduk."

Örnek 1: Metinden bulalım

Soru: "Sabah Yayını" metnindeki aşağıdaki ifadelerde başlangıç ya da bitiş bildiren yapıları bulunuz.

Çözüm:

Metindeki ifade	Yapı	Görevi
eylülün ilk haftasından beri	-DAn beri	Başlangıç
O günden bu yana	-DAn bu yana	Başlangıç
Üç haftadır	-DIr	Geçen süre
zil çalana dek	-A dek	Bitiş
bitirinceye kadar	-A kadar	Bitiş
8.30'dan 8.40'a kadar	-DAn … -A kadar	Başlangıç ve bitiş

"-DAn beri" ile "-DAn itibaren" çoğu zaman birbirine karıştırılır. İkisi de başlangıç bildirir ama aynı anlamı taşımaz.

"beri" mi, "itibaren" mi?

	-DAn beri · -DAn bu yana	-DAn itibaren
Başlangıç	Geçmişte bir zaman	Geçmişte ya da gelecekte bir zaman
Şu an	İş hâlâ sürüyor.	İş sürebilir ya da geçmişte kalmış olabilir.
Örnek	"Geçen yıldan beri satranç oynuyorum."	"Gelecek aydan itibaren satranç kursuna gideceğim."
Dikkat	✗ "Yarından beri" denmez.	✓ "Yarından itibaren" denir.

Örnek 2: Uygun yapıyı seçelim

Soru: Boşluklara "beri, itibaren, kadar, -dır" yapılarından uygun olanı getiriniz.

1. Kütüphane bugün saat 17.00'ye ..... açık.
2. Geçen yıldan ..... satranç oynuyorum.
3. Gelecek aydan ..... okul servisinin saati değişecek.
4. Kardeşim iki saat..... aynı oyunu oynuyor.

Çözüm:

1. **kadar:** Kütüphanenin kapanma zamanı, yani bitiş bildirilir.
2. **beri:** Geçen yıl başlayan iş hâlâ sürüyor.
3. **itibaren:** Başlangıç noktası gelecektedir; "beri" kullanılamaz.
4. **-tir:** "iki saattir" oyunun başlangıcından bu yana geçen süreyi bildirir.

Ne öğrendik?

1. "Sabahtan beri yağmur yağıyor." cümlesinde başlangıç bildiren yapıyı bulunuz. Yağmur şu anda yağıyor mu?

2. "Gelecek haftadan beri spor salonu yeniden açılacak." cümlesindeki yanlışı düzeltiniz.

3. Okul gününüzü anlatan, hem başlangıç hem bitiş bildiren bir cümle yazınız.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bitiş bildiren bir yapı vardır?
   A) 2020'den beri bu evde oturuyoruz.
   B) Akşama dek bahçede çalıştık.
   C) Bugünden itibaren erken yatacağım.
   D) Yıllardır bu şehirde yaşıyoruz.

Notlarım

3 Duruma Uygun Kullanalım

Duyuru, davetiye, ders programı ve otobüs tarifesi gibi metinlerde zamanın açık yazılması gerekir. “Kitap fuarı haftaya yapılacak.” diyen bir duyuru, fuarın hangi gün başladığını ve ne zamana kadar süreceğini söylemez. Okuyucu ne zaman gideceğini bilemez ve iletişim aksar.

Tanım Duyuru

Bir etkinliği, değişikliği ya da bilgiyi ilgili kişilere haber veren kısa yazıya ya da konuşmaya duyuru denir. İyi bir duyuruda zaman bilgisi açık yazılır: İşin ne zaman başlayacağı, gerekiyorsa ne zaman biteceği belirtilir.

Notlarım

Belirsiz duyuru, açık duyuru

Zaman bilgisi eksik duyuru okuyucuyu belirsizlikte bırakır; başlangıç ve bitiş ifadeleri duyuruyu açık yapar

Belirsiz duyuru

"Kitap fuarı haftaya yapılacak."

- ✗ Hangi gün başlıyor?
- ✗ Ne zamana kadar sürüyor?
- ✗ Günün hangi saatleri açık?

Açık duyuru

Kitap fuarı **17 Kasım'dan 21 Kasım'a kadar** yapılacak.
Fuar her gün **9.00'dan 16.00'ya kadar** açık.
İndirim **fuarın ilk gününden itibaren** geçerli.

Hangi yapıyı seçmeliyim?

İş geçmişte başladı ve hâlâ sürüyor.
→ **-DAn beri · -DAn bu yana**

İşin başladığı noktayı bildiriyorum; bu nokta gelecekte de olabilir.
→ **-DAn itibaren**

İşin ne zaman sona erdiğini ya da ereceğini bildiriyorum.
→ **-A kadar · -A dek · -A değin**

Örnek 3: Belirsiz duyuruyu düzeltelim

Soru: "Kitap fuarı haftaya yapılacak, herkes gelsin." duyurusunu başlangıç ve bitiş ifadeleriyle açık bir duyuruya dönüştürünüz.

Çözüm: "Kitap fuarımız **17 Kasım'dan 21 Kasım'a kadar** okulumuzun spor salonunda yapılacaktır. Fuar her gün **saat 9.00'dan 16.00'ya kadar** açık olacaktır. **Fuarın ilk gününden itibaren** bütün kitaplarda indirim uygulanacaktır. Hepinizi bekliyoruz." Yeni duyuruda fuarın hangi günler arasında, hangi saatlerde yapılacağı ve indirimin ne zaman başlayacağı açıkça belirtilmiştir. "Herkes gelsin." yerine kullanılan "Hepinizi bekliyoruz." ifadesi de daha nazik ve olumlu bir dildir.

Bağlantı: Türkiye'de radyonun ilk sesi

Türkiye'de ilk radyo yayını 6 Mayıs 1927'de İstanbul'daki Büyük Postane binasından yapıldı. O yıllarda radyo, haberleri ve müziği evlere ulaştıran en hızlı araçtı. Aileler akşamları radyonun başında toplanır, yayın bitinceye kadar dinlerdi. 1927'den bu yana radyo pek çok kez değişti: Lambalı radyoların yerini önce küçük cep radyoları, sonra telefonlar ve internet yayınları aldı. Değişmeyen tek şey, radyo spikerlerinin açık ve anlaşılır konuşma çabasıdır.

Etkinlik 4

Yazma görevi: Okul radyosu için duyuru

Okulunuzda yapılacak bir etkinlik (kulüp tanışma günü, kermes, kitap okuma saati, satranç turnuvası) için okul radyosunda okunacak bir duyuru metni yazınız.

1. Etkinliğin adını ve yerini belirleyiniz.
2. Etkinliğin hangi gün ya da saatte başlayıp ne zamana kadar süreceğini yazınız.
3. En az bir başlangıç (“-DAn beri, -DAn itibaren”) ve bir bitiş (“-A kadar, -A dek”) ifadesi kullanınız.
4. Duyurunuzda en az bir pekiştirmeli söz kullanınız.
5. Dinleyicileri olumlu ve nazik bir dille davet ediniz.
6. Duyurunuzu sesli okuyunuz. Kelimeleri tane tane söyleyip söylemediğinizi kontrol ediniz.

PUANLAMA ANAHTARI

Ölçüt	Tam (3)	Kısmen (2)	Henüz değil (1)
Zaman bilgisi	Başlangıç ve bitiş açık	Yalnız biri var	Zaman belirsiz
Başlangıç ve bitiş ifadeleri	İkisi de yerinde kullanılmış	Biri yerinde kullanılmış	Kullanılmamış
Olumlu ve nazik dil	Davet nazik ve olumlu	Kısmen nazik	Emir gibi
Yazım ve noktalama	Kurallara uygun	Bir iki yanlış var	Çok yanlış var

Notlarım

4 Yazım ve Noktalama Köşesi

Pekiştirmeli sözlerin yazılışı

Metindeki “kıpkırmızı, yepyeni, sımsıkı” kelimeleri, “kırmızı, yeni, sıkı” kelimelerinin anlamını güçlendirmektedir. Anlamı güçlendirilmiş bu kelimelere **pekiştirmeli söz** denir.

Tanım Pekiştirmeli söz

Bir kelimenin başından ilk ünlüsüne kadar olan kısım bu ünlüyle birlikte alınır, sonuna m, p, r ya da s sesi eklenir ve kelimenin başına getirilir. Bu yolla anlamı güçlendirilmiş sözlere pekiştirmeli söz denir. Bu sözler bitişik yazılır.

Pekiştirmeli söz nasıl kurulur?

İlk ünlüye kadar		m · p · r · s		Kelime		Pekiştirmeli söz
be	+	m	+	beyaz	=	bembeyaz
ma	+	s	+	mavi	=	masmavi
ye	+	p	+	yeni	=	yepyeni
ça	+	r	+	çabuk	=	çarçabuk

Bazı kelimelerde araya **-a-** ya da **-e-** sesi girer: sapasağlam, güpegündüz, çepeçevre, yapayalnız. Kimileri kalıplaşmıştır: sırılsıklam, paramparça, darmadağın.

Pekiştirmeli sözler tek kelime gibi BİTİŞİK yazılır. ✓ bembeyaz ✗ bem beyaz

- Kelimenin başından ilk ünlüsüne kadar olan kısım, bu ünlüyle birlikte alınır; sonuna **m, p, r, s** seslerinden biri getirilir ve kelimenin başına eklenir: be-m-beyaz → bembeyaz, ma-s-mavi → masmavi.
- Pekiştirmeli sözler **bitişik** yazılır: bembeyaz, yemyeşil, kupkuru, dopdolu, güpegündüz, yapayalnız, darmadağın.
- Kelimenin tekrarıyla ya da "mi" ile yapılan pekiştirmeler ise **ayrı** yazılır: yavaş yavaş, güzel mi güzel.

Soru işareti: Kesin olmayan bilgi

- Kesin olarak bilinmeyen yer ve tarihlerden sonra soru işareti konur: Bir halk ozanının doğum ve ölüm yılları "(1820?-1890?)" biçiminde gösterilir.
- Kesin olmayan ya da şüpheyle karşılanan bir bilgiden hemen sonra yay ayraç içinde soru işareti kullanılır: "Okul radyosu 1998 (?) yılında kuruldu." "Eski radyonun yüz yıllık (?) olduğunu söylediler."

Örnek 4: Yanlışları düzeltelim

Soru: Aşağıdaki cümlelerdeki yanlışları düzeltiniz.

1. Stüdyonun duvarları bem beyaz boyanmıştı.
2. Eski mikrofon yere düşmesine rağmen sapa sağlamdı.
3. Okulun ilk binasının 1950 yılında yapıldığı söyleniyor ama bundan emin değiliz. (Bilgiyi soru işaretiyle gösteriniz.)

Çözüm:

1. "Stüdyonun duvarları bembeyaz boyanmıştı." Pekiştirmeli sözler bitişik yazılır.
2. "Eski mikrofon yere düşmesine rağmen sapasağlamdı." Araya "-a-" giren pekiştirmeler de bitişik yazılır.
3. "Okulun ilk binası 1950 (?) yılında yapılmış." Kesin olmayan tarihten sonra yay ayraç içinde soru işareti konur.

Tuzağa düşme!

Yanılgı avı: Başlangıç, bitiş ve yazım

- ✗ "'Eylülden beri' ile 'eylülden itibaren' her zaman aynı anlamdadır." → ✓ "beri" geçmişte başlayıp hâlâ süren işler için, "itibaren" geçmişte ya da gelecekte bir başlangıç noktası için kullanılır. "Yarından beri" denmez.
- ✗ "Bitiş bildiren yapılar yalnız saatlerle kullanılır." → ✓ Gün, ay, olay ve eylemlerle de kullanılır: hazirana kadar, zil çalana dek.
- ✗ "mas mavi, kıp kırmızı" → ✓ Pekiştirmeli sözler bitişik yazılır: **masmavi, kıpkırmızı**.
- ✗ "Soru işareti yalnız soru cümlelerinin sonuna konur." → ✓ Kesin olmayan ya da şüpheyle karşılanan bilgileri göstermek için de kullanılır: 1998 (?).

Ne öğrendik?

1. “kırmızı, yeni, sağlam, yalnız” kelimelerini pekiştirerek yazınız.

2. “Eski radyonun yüz yıllık olduğunu söylediler ama buna pek inanmadık.” cümlesindeki şüpheli bilgiyi soru işaretiyle gösteriniz.

3. “Akşama dek bahçe yemyeşil göründü.” cümlesindeki pekiştirmeli sözü ve bitiş bildiren ifadeyi bulunuz.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde pekiştirmeli söz yanlış yazılmıştır?
   A) Gökyüzü masmavi görünüyordu.
   B) Odanın içi darmadağındı.
   C) Yapa yalnız kalan kedi miyavladı.
   D) Dopdolu salon sanatçıyı alkışladı.

Notlarım

Konu Testi

✓ Ne öğrendik?

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyunuz. Her sorunun doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Okul radyosunda sunucu, zaman bildiren dört kısa cümle okudu. Dinleyen bir öğrenci, cümlelerden yalnızca birinde bir işin ne zaman başladığının söylendiğini fark etti. Bu öğrencinin fark ettiği cümle aşağıdakilerden hangisidir?
   A) Akşama kadar kitap okudum.
   B) Zil çalana dek bekledik.
   C) Hazirana değin bu okuldayız.
   D) Sabahtan beri yağmur yağıyor.

2. Okul servis firması, gelecek hafta başlayacak bir değişikliği velilere duyuruyor. Servisin hareket saati yarım saat öne alınacak ve bu uygulama ilk kez gelecek pazartesi günü başlayacak. Duyurunun ilk cümlesinde şu boşluk var: "Gelecek pazartesiden ..... okul servisi yarım saat erken kalkacak." Bu boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?
   A) beri
   B) bu yana
   C) itibaren
   D) değin

3. Okul aile birliği, kermes için velilere bir duyuru hazırladı. Duyuruda şu cümleye yer verdi: "Kermes saat 10.00'dan 15.00'e kadar okul bahçesinde yapılacaktır." Bir veli, duyurudaki zaman bilgisinin tam olup olmadığını değerlendirmek istiyor. Bu cümle için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?
   A) Başlangıç ve bitiş zamanı birlikte verilmiştir.
   B) Yalnız başlangıç zamanı verilmiştir.
   C) Yalnız bitiş zamanı verilmiştir.
   D) Zaman bilgisi verilmemiştir.

4. Bir öğrenci, kış sabahını anlattığı kompozisyonunu arkadaşıyla birlikte yazım bakımından denetliyor. Dört cümlede de pekiştirmeli bir söz kullanmış, ancak bunlardan yalnızca birinde söz kurala uygun yazılmış. Doğru yazılmış söz hangi cümlededir?
   A) Kar yağınca her yer bem beyaz oldu.
   B) Kardeşim yepyeni ayakkabılarını giydi.
   C) Soğuktan yüzü kıp kırmızı olmuştu.
   D) Gökyüzü mas mavi görünüyordu.

5 Bir okul kitabında eski bir köprüyle ilgili bilgi veriliyor. Köprünün yapım yılı kayıtlarda net değil, ancak 1870 dolaylarında yapıldığı düşünülüyor. Kitabın yazarı bu belirsizliği soru işaretiyle göstermek istiyor. Yazarın bu amaca uygun olarak yazdığı cümle aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yarın okula gelecek misin?
B) Yarışmayı kim kazandı?
C) Bu köprü 1870 (?) yılında yapılmış.
D) Saat kaç oldu?

6 Bugün kasım ayının ilk perşembesi. Bir öğrenci, zamanla ilgili yazdığı dört cümleyi öğretmenine gösteriyor. Öğretmen, cümlelerden birinde başlangıç bildiren yapının anlama uygun kullanılmadığını söylüyor. Öğretmenin işaret ettiği cümle aşağıdakilerden hangisidir?

A) Geçen yıldan beri piyano çalışıyorum.
B) Okul açıldığından bu yana erken kalkıyorum.
C) Bugünden itibaren her gün kitap okuyacağım.
D) Yarından beri kütüphane geç saate kadar açık olacak.

KENDİME NOT

Bu konuda	Evet	Kısmen	Henüz değil
Okuduğum metinde açıkça söylenenleri bulabiliyorum.			
Başlangıç ve bitiş bildiren yapıları belirleyebiliyorum.			
“beri” ile “itibaren” arasındaki farkı açıklayabiliyorum.			
Bir duyuruda zamanı açık ve doğru bildirebiliyorum.			
Pekiştirmeli sözleri ve şüphe bildiren soru işaretini doğru yazabiliyorum.			

Notlarım

Cevap Anahtarı

Ön Değerlendirme

1. Ders çalışmaya sabah başlanmıştır. “-DAn beri” işin hâlâ sürdüğünü gösterir; evet, hâlâ çalışılıyor.
2. Evet. “Akşama kadar” sözü oyunun akşam vakti bittiğini bildirir.
3. “Bembeyaz”, “beyaz” kelimesinin anlamını güçlendirir; rengin çok beyaz olduğunu anlatır.
4. Kişisel cevap. Örnek: Kesin bilinmeyen bir tarihten sonra yay ayraç içinde: “Bu çeşme 1790 (?) yılında yaptırılmış.”

1. Okuyalım: Sabah Yayını

1. 3, 1, 2, 4.
2. Yayınların başladığı tarihi kesin olarak biliyordu; şüphe duyulmayan bilgide soru işaretine gerek yoktur.
3. Kişisel cevap. Örnek: Arkadaşımın resmine “Hiç güzel olmamış.” demek yerine “Gökyüzünü biraz daha açık boyarsan daha canlı görünür.” demek onu kırmadan yol gösterir.

2. Ne Zamandan Ne Zamana?

1. “Sabahtan beri”. Evet, yağmur sabah başlamış ve hâlâ yağıyor.
2. “Gelecek haftadan itibaren spor salonu yeniden açılacak.” Başlangıç gelecekte olduğu için “beri” değil “itibaren” kullanılır.
3. Örnek: “Okulda dersler sabah dokuzdan öğleden sonra üçe kadar sürüyor.”
4. **B.** “Akşama dek” çalışmanın ne zaman bittiğini bildirir.

4. Yazım ve Noktalama Köşesi

1. kıpkırmızı, yepyeni, sapasağlam, yapayalnız.
2. “Eski radyonun yüz yıllık (?) olduğunu söylediler.”
3. Pekiştirmeli söz: “yemyeşil”. Bitiş bildiren ifade: “Akşama dek”.
4. **C.** Doğru yazımı “yapayalnız” biçimindedir; pekiştirmeli sözler bitişik yazılır.

Konu Testi

1. **D.** “Sabahtan beri” yağmurun ne zaman başladığını bildirir. Öteki seçeneklerdeki “kadar, dek, değin” yapıları bitiş bildirir.
2. **C.** Başlangıç noktası gelecekte olduğu için “itibaren” getirilir; “beri” ve “bu yana” geçmişte başlayan işlerle kullanılır, “değin” ise bitiş bildirir.
3. **A.** “10.00’dan” başlangıcı, “15.00’e kadar” bitişi bildirir; böylece kermesin zaman aralığı açıktır.
4. **B.** Pekiştirmeli sözler bitişik yazılır: yepyeni. A, C ve D’de “bembeyaz, kıpkırmızı, masmavi” sözleri ayrı yazılmıştır.
5. **C.** Köprünün yapım tarihi kesin olarak bilinmediği için yay ayraç içinde soru işareti kullanılmıştır; öteki seçeneklerdeki işaretler gerçek soruların sonundadır.
6. **D.** Başlangıç gelecekte olduğu için “Yarından itibaren” denmelidir; “beri” geçmişte başlayan işlerle kullanılır.

Notlarım